

Συζητώντας για την πολιτική και τα προβλήματα Παιδείας με τους φορείς της* 1983

Αγαπητοί φίλοι, θεωρώ ότι για σήμερα, δεν υπάρχει σοβαρότερη, σημαντικότερη και ουσιαστικότερη δουλειά, από το να μπορέσω να έχω την τιμή και τη χαρά να βρεθώ, και να συμμερισθώ μερικές σκέψεις μου μαζί σας.

Και ο τρόπος με τον οποίο θα επιχειρήσω να επικοινωνήσω μαζί σας, θα είναι λίγο ανορθόδοξος. Θα προσπαθήσω να αξιοποιήσω διαλεκτικά, ερεθίσματα, που πήρα ήδη από τους φίλους εκπροσώπους των φορέων που μίλησαν πριν από μένα, και να περάσω όσα είχα να πω μέσα από απαντήσεις στα συναφή ερωτήματα και νύξεις για το διάλογο που θ' ακολουθήσει.

Μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση, η τοποθέτηση της εκπροσώπου των Συλλόγων Γονέων, και κάποια σημεία της είναι πολύ χρήσιμα για ανάλυση. Αναρωτήθηκε η εκπρόσωπος του ουσιαστικότητας για την παιδεία φορέα του τόπου μας -κι ισότιμου με το φορέα των δασκάλων και το φορέα των μαθητών- «Είναι δυνατόν σήμερα, ακόμη, 18 μήνες μετά την Αλλαγή, να έχουμε αποστήθιση; Είναι δυνατόν ακόμη, να έχουμε ιδιωτική και δημόσια εκπαίδευση; Είναι δυνατόν να συμβαίνουν αυτά τα τερατώδη πράγματα σήμερα; Μετά από 18-19 μήνες διακυβέρνησης της χώρας, από μια δημοκρατική κυβέρνηση;» Και αμέσως μετά συνέχισε, «Όλοι μαζί, να δώσουμε τα χέρια, και να βοηθήσουμε για την αλλαγή, και να μην επιτρέψουμε υπαναχωρήσεις».

Τρεις θεμελιώδεις αντιφάσεις στην θέση της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Γονέων Μαθητών Ελλάδος, διατυπωμένες από ένα φορέα που σίγουρα, δεν το αμφισβητώ, θέλει να βοηθήσει, την υπόθεση της παιδείας, με το δάσκαλο μοχλό της κοινωνικής προόδου και της ανάπτυξης.

Ας τις δούμε όμως διαλεκτικά δεμένες, με το ευρύτερο πλαίσιο ενός προβληματισμού και μιας πολεμικής που υποβόσκει από φίλιες δυνάμεις κι επιτρέψτε μου μέσα απ' αυτό το πρίσμα να συνεισφέρω τη συμβολή μου στο Συνέδριό σας.

Ο δάσκαλος, υποστηρίζω, (που η συνειδησή του είναι φανερά συνάρτηση της κοινωνικής και της ταξικής του προέλευσης, της παιδείας που πήρε από τότε που γεννήθηκε, και του τρόπου με τον οποίο αναπτύχθηκε), θα πρέπει να είναι μοχλός, (και όταν λέμε μοχλός, εννοούμε μια δυναμική, εννοούμε ένα έργο, εννοούμε μια κίνηση, μια πολλαπλασιαστική δυνατότητα, πάνω σε μια μικρότερη δύναμη, εννοούμε ένα καταλύτη), για την κοινωνική πρόοδο, και για την ανάπτυξη της πατρίδας μας. Κι είναι αυτονόητο, ότι την κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη της πατρίδας μας, μπορούμε να την καταλάβουμε ο καθ' ένας μας, ανάλογα με τις βασικές, ιδεολογικές και πολιτικές αντιλήψεις που έχουμε, ανάλογα με την κοινωνική και ταξική μας προέλευση και την ένταξη μας στην παραγωγή.

Και αναρωτιέται τώρα, ο φορέας των γονιών: είναι δυνατόν, ο δάσκαλος, που αντικειμενικά προέρχεται, από τις πιο ασθενικές εισοδηματικές τάξεις της χώρας, ο δάσκαλος, που παρακολούθησε σπουδές, συνειδητά υποβαθμισμένες από τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που βρέθηκαν στην εξουσία, τα τελευταία σαράντα χρόνια (με μικρά βέβαια, διαλείμματα προσπαθειών αναβάθμισης τους), ο δάσκαλος εκείνος ο οποίος αντιμετώπιζε διαδικασίες διορισμού, μετάθεσης, προαγωγής, που έπρεπε να περνάν αναγκαστικά από τον προθάλαμο κάποιου κομματάρχη της δεξιάς, ο δάσκαλος αυτός, που παρ' όλα αυτά ανοίγει τους δρόμους της αλλαγής όλα αυτά τα χρόνια σε όλους μας, να μην έχει καταφέρει σε δεκαοχτώ μήνες μαζί με την Κυβέρνηση της Αλλαγής, να διορθωθούν όλα τα κακώς κείμενα σ' επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής, προγραμμάτων σπουδών, βιβλίων κλπ. στην Παιδεία μας;

Ας δούμε όμως στην πράξη, το τι έγινε και για ποιο λόγο έγινε, το τι υπήρξε και για ποιο λόγο υπήρξε, και το τι σχεδιάζουμε να κάνουμε και για ποιο λόγο. Και αφού τα δούμε όλα αυτά, μόνοι μας μπορούμε να καταλήξουμε σε συμπεράσματα, για το αν πραγματικά υπάρχει αντικειμενικά το πεδίο για ενότητα (και προκαταλαμβάνω όλους, ναι υπάρχει, αυτή είναι η γνώμη μου, και γι' αυτό παλέψαμε όλοι, όλα τα χρόνια μέχρι σήμερα), αρκεί μόνο να βρούμε το κοινό εκείνο επίπεδο αναφοράς και συζήτησης, που θα διασφαλίζει όχι μόνο τον αλληλοσεβασμό και αλληλοεμπιστοσύνη, ανάμεσα σε όλες εκείνες τις δυνάμεις, που αντικειμενικά έχουν μερίδιο από

* Ομιλία του Δ.Ρόκου ως Γενικού Γραμματέα του ΥΠ.Ε.Π.Θ. στο 1^ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο, Αθήνα, 26-29.5.1983

την ευθύνη της αλλαγής, αλλά και την γόνιμη και δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων, χωρίς κάποιους να αυτοαναγορεύονται σε εγγυητές της συνεπούς πορείας και τιμητές κάποιων ανυπόστατων βέβαια, μεταφυσικών υπαναχωρήσεων.

Πριν όμως απ' όλα αυτά, θάθελα να ουσιαστικοποιήσω την αντίληψη και την ποιότητα της ενότητας και της πάλης για αναβάθμιση της Παιδείας μας, με τα παρακάτω παραδείγματα δασκάλων, που αποτέλεσαν, κάτω από διαφορετικές συνθήκες και προϋποθέσεις, μοχλούς για την κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη της Πατρίδας μας, και τους οποίους θα ήθελα να τιμήσω σήμερα μαζί σας. Πρώτα τον σοφό αγωνιστή Δημήτρη Γληνό, που τον τιμήσαμε και ως Κυβέρνηση, στην πρόσφατη εκδήλωση του Κέντρου Μαρξιστικών Ερευνών. Μετά τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο που προερχόμενος από διαφορετικό ιδεολογικό χώρο, και αφού έκανε μια γόνιμη κριτική στο Νόμο 1268/82 για την Δομή και Λειτουργία των ΑΕΙ, όταν τελικά ψηφίστηκε από τη Βουλή των Ελλήνων, είπε, «εμπρός, όλοι μαζί να χτίσουμε την αλλαγή, γιατί πραγματικά αυτός ο νόμος είναι ριζοσπαστική αλλαγή».

Εβλεπε ο δάσκαλος Παναγιώτης Κανελλόπουλος, με την ωριμότητα και την πείρα του, αυτό που είχε γρηγορότερα κι ο συνάδελφος κ.Φράγκος, ότι μέσα από αυτό το Νόμο, μπαίνει το θεμέλιο, για να αλλάξει συνολικά και διαρθρωτικά η Παιδεία μας, σ' όλα της τα επίπεδα. Κι αυτή η αλλαγή, μακροπρόθεσμη αντικειμενικά και όχι «εδώ και τώρα όλα», όπως κάποιος ανιστόρητα επιμένουν να ζητούν, απαιτεί να χτίζουμε με προσοχή και σχεδιασμό, πρώτα το θεμέλιο και μετά το ισόγειο και τον πρώτο όροφο. Έδειξε λοιπόν μιαν άλλη ποιότητα, αυτός ο Πανεπιστημιακός δάσκαλος και πολιτικός, καλώντας όλες τις πολιτικές δυνάμεις, αλλά μη ακουόμενος από την αξιωματική αντιπολίτευση, να δώσουνε τα χέρια, για να χτίσουμε ένα καινούργιο Πανεπιστήμιο, μια που το καινούργιο Πανεπιστήμιο, θα μπορεί να αναπαράγει το άξιο και δημοκρατικό διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό, το οποίο πλέον χρειάζεται για την νέα ποιότητα ζωής, για τη δημιουργική πορεία της κοινωνικής αλλαγής και της κοινωνικής προόδου που θέλουμε για τη χώρα μας.

Το τρίτο πρόσωπο, που θα ήθελα να τιμήσω σήμερα, είναι μια μαυροφορεμένη, όπως θυμάμαι, δασκάλα, που την είχα στο Καπλάνειο Δημοτικό στα Γιάννενα, τα δέκα χρόνια του εμφυλίου. Δεν ήξερα και δεν καταλάβαινα τότε, αν ήταν δεξιά, αριστερή, ή κεντρώα, αλλά σ' αυτή χρωστάω ότι μου άνοιξε τα μάτια, για να δω καθαρά, ότι για την κοινωνική προκοπή χρειάζεται αγώνας, και ενότητα και πολλή δουλειά.

Συνάδελφοι, όταν η «κοινωνική πρόοδος και η ανάπτυξη της χώρας», εντός εισαγωγικών, προϋποθέτουν για την άρχουσα τάξη, μια πορεία εξάρτησης της πατρίδας μας και υποτέλειας για το λαό μας, βασιλεία της κομματαρχικής, ρουσφετολογικής πολιτικής και τους ανθρώπους, πειθήνια όργανα κι εκτελεστές, αποφάσεων, που παίρνουν άλλοι, σε κέντρα έξω από την πατρίδα μας, και μετριούνται με κάποιους δείκτες, τόσο αξιόπιστους, όσο ο πλασματικός μέσος όρος, του εισοδήματος ενός εφοπλιστή και ενός ναυτεργάτη, όταν αυτή ήταν η κυρίαρχη αντίληψη, για την κοινωνική πρόοδο και για την ανάπτυξη της πατρίδας μας, για πολλές δεκαετίες, ήταν φυσικό, αναμενόμενο και προδιαγραμμένο, να είναι τέτοια κι η παιδεία του δασκάλου, όπως αυτή που παραλάβαμε, και τόσα, και τόσο μεγάλα τα προβλήματα που κληρονομήσαμε.

Μέσα όμως από αυτές τις συνθήκες, άνοιξαν τα μάτια του λαού μας, ούτως ώστε, σήμερα το 70% του Ελληνικού λαού να είναι προοδευτικός και να παλεύει για την κοινωνική πρόοδο και ένα άλλο 25%, ν' αποτελεί «δυνάμει» δεξαμενή νέων αγωνιστών της αλλαγής και της ανάπτυξης της Πατρίδας μας. Και σ' αυτό βέβαια δεν ήταν μικρή, ούτε η δύναμη των Ιδεών της κοινωνικής προόδου, αλλά ούτε κι η συμβολή των Δασκάλων.

Σήμερα, οι δυνάμεις που στηρίζουν την αλλαγή (και κανείς από μας δεν είπε ότι, η κοινωνική αλλαγή, η κοινωνική πρόοδος κι ανάπτυξη του τόπου μας είναι υπόθεση μόνο του κόμματος, που βρίσκεται στην Κυβέρνηση), και που πρέπει να αποδείχνουν κάθε μέρα στην πράξη, ότι τη στηρίζουν, και όχι μόνο στα λόγια, έχουν ένα δικό τους μοντέλο για την ανάπτυξη του τόπου μας. Το μοντέλο αυτό απαιτεί την ολόπλευρη ανάπτυξη των φυσικών κι ανθρώπινων διαθεσίμων μας και των δημιουργικών ικανοτήτων, των ταλέντων, των δεξιοτήτων κάθε παιδιού μας, και μάλιστα σε συνθήκες που αναγνωρίζεται η κοινωνική αξία κι η ισοτιμία της δουλειάς του μυαλού, και του χεριού. Γιατί πραγματικά, στην πορεία, για το βαθύ μετασχηματισμό της κοινωνίας μας και την κοινωνική πρόοδο, δεν μπορούμε να στηριχθούμε πουθενά αλλού, παρά στις αστείρευτες δυνάμεις του λαού μας, στον καθένα από εμάς, όταν όμως τον έχουμε πλάσει, ή έχουμε βοηθήσει στο να πλαστεί, (γιατί είναι πολύ σύνθετη αυτή η διαδικασία της διαπαιδαγώγησης), ελεύθερος και δημιουργικός, άξιος να τοποθετείται κριτικά απέναντι στα προβλήματα και έτοιμος, όχι να εφαρμόσει τρόπους με τους οποίους αλλάζει η πραγματικότητα, σύμφωνα με ένα ιδεατό

ετεροπροσδιορισμένο σχέδιο κάποιας συνταγής, αλλά να πάρει μέρος σ' αυτή τη διαδικασία, και να αναλάβει τις γι' αυτό απαιτούμενες θυσίες, πρωτοβουλίες και ευθύνες, συμμετέχοντας ενεργά στην καθημερινή δουλειά στο χώρο της παραγωγής και της κοινωνικής δράσης.

Θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ σ' ένα μικρό σχετικό παράδειγμα. Λείπει από δω ο Υπουργός Παιδείας κ. Κακλαμάνης, αυτόν αφορά, και αφορά και κάποιους συλλόγους γονέων, συμμαχητές αντικειμενικά, απ' τη φύση τους, στο έργο της αναβάθμισης της Παιδείας μας, της κοινωνικής προόδου και της ανάπτυξης του τόπου μας.

Το παράδειγμα αυτό αφορά σε ένα από τα θέματα που θα κουβεντιάσουμε σήμερα: Τα διδακτήρια.

Ήλθε λοιπόν στο Υπουργείο Παιδείας πριν λίγο καιρό, μια επιτροπή από ένα σύλλογο γονέων, πολύ καλοπροαίρετη, που αγωνιζόταν πραγματικά για ένα καλύτερο σχολείο, σε μια υποβαθμισμένη περιοχή της Πρωτεύουσας.

Είπαν οι γονείς, ότι τα λεφτά που έδωσε η Κυβέρνηση δεν φτάνουν για να γίνει το σχολείο. Εκτιμούν ότι η Κυβέρνηση έκανε ένα πολύ σημαντικό πρώτο βήμα, αλλά θα έπρεπε να δοθούν, πέρα από τα 20.000.000, άλλα 20.000.000 για να τελειώσει αυτή τη χρονιά το σχολείο. Ρωτήθηκαν στη συνέχεια από τον Υπουργό, πόσα λεφτά δόθηκαν τα τελευταία 20 χρόνια, γι' αυτό το σχολείο που ήταν απαίτηση κι αγωνιστικός στόχος όλων των φορέων για την περιοχή εκείνη. Λέχθηκε, ότι είχε δοθεί ένα ποσό 1.000.000 δραχμών στα τελευταία 20 χρόνια, και στους τελευταίους 10 μήνες δόθηκαν 20.000.000, αλλά έπρεπε να δοθούν και τα άλλα 20.000.000 γρήγορα.

Ακριβώς πίσω από αυτό τον σύλλογο γονιών, στη σειρά, ήταν και άλλος ένας σύλλογος γονιών, κατά τύχη από μια γειτονική περιοχή, που κι αυτός βέβαια, πάρα πολύ σωστά, και αγωνιστικά, διεκδικούσε να διατεθούν απ' το Υπουργείο άλλα 20.000.000, για το δικό τους όμως το σχολείο, που γι' αυτόν ήταν ανάγκη πρώτης προτεραιότητας. Και αναρωτιέμαι, η Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονέων Μαθητών Ελλάδος, που θέλει να βοηθήσει και δεν της αμφισβητώ αυτήν την καλή πρόθεση, φρόντισε να ξεκινήσει μια διαδικασία (σαν αυτές τις διαδικασίες, που «σχολιάζονται» από μερικούς, ότι είναι δήθεν δημοκρατία στα λόγια, στα Νομαρχιακά Συμβούλια, στις Λαϊκές Συνελεύσεις, εκεί δηλαδή που αρχίζει, δύσκολα είναι η αλήθεια, με αντιφάσεις και πισωγυρίσματα, να συμμετέχει ο πολίτης και να αναλαμβάνει τις ευθύνες των αποφάσεων του);

Ή ξεκίνησε άραγε η ΑΣΓΜΕ κάπου μια τέτοια πειραματική συμμετοχική διαδικασία, να καθίσουμε δηλαδή κάτω, να λογαριάσουμε τις ανάγκες, σε διδακτήρια, σ' εθνικό επίπεδο, όχι όπως τις βάζει το Υπουργείο, «λαθεμένα», μια που κατά την ΑΣΓΜΕ, ενδεχόμενα κάποιοι εκεί θα ήθελαν να κάνουν «υπαναχώρηση» απέναντι στο λαϊκό κίνημα, και μετά να βάλουμε κάτω τις τρεις χιλιάδες σχολεία, που έχει ανάγκη η πατρίδα μας, και να ιεραρχήσουμε τις πρώτες προτεραιότητες;

Γιατί αυτονόητα, αν μοιράζαμε εξίσου τα λεφτά που έχουμε σε τρεις χιλιάδες σχολεία, τότε θα έπαιρνε το καθένα από ένα εκατομμύριο, και φυσικά κανένα σχολείο δεν θα μπορούσε να τελειώσει. Πήρε κανένας αυτή τη πρωτοβουλία, του να πει δηλαδή, ότι αλλαγή σημαίνει ταυτόχρονα και ευθύνη, και ν' αναλάβει την ευθύνη να βγει έξω μετά, αν συμμετέχει στη διαδικασία, και να πει ντόμπρα ότι σωστά πράττει η Κυβέρνηση σ' αυτά τα δεδομένα, κι αυτά είναι τα πρώτα σχολεία, που πρέπει να γίνουν κι όχι όλα, κι αυτές είναι οι πρώτες θέσεις, που θα πρέπει να πληρωθούν, κι όχι όλες εδώ και τώρα, και ότι δεν είναι απαράδεκτο σ' αυτές τις συνθήκες τα ιδιωτικά σχολεία να εξακολουθούν να υπάρχουν ακόμη λίγο, μέχρις ότου δηλαδή διαμορφωθούν οι αντικειμενικές προϋποθέσεις για την εξάλειψή τους. Πως θα χτίσουμε λοιπόν την κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη του τόπου μας, όταν φορείς της αλλαγής διεκδικούν ατεκμηρίωτα, χωρίς να συμμετέχουν ουσιαστικά στο χτίσιμο της Αλλαγής;

Είναι αλήθεια συνάδελφοι ότι στον τόπο μας, οι κοινωνικές δυνάμεις που βρέθηκαν στην εξουσία, τα τελευταία 60 χρόνια, προσπάθησαν να διχάσουν το λαό μας και πραγματικά βρίσκονται σήμερα, εργάτες κι αγρότες, οι οποίοι εξακολουθούν να πιστεύουν ότι έχουν αλληλέγγυα ταξικά συμφέροντα με τους εφοπλιστές και με τους καπιταλιστές.

Αυτό ήταν μια συνειδητή προσπάθεια, που πέρασε και μέσα από τον βασικό ιδεολογικό μηχανισμό της άρχουσας τάξης, την παιδεία.

Σ' ένα σύστημα, όπως είναι και το εκπαιδευτικό (που είναι κι αυτό ένα κοινωνικό σύστημα), υπάρχουν όμως και οι δυνάμεις των καταπιεστών και οι δυνάμεις των καταπιεζομένων. Υπάρχουν οι δυνάμεις της συντήρησης, αυτών που θέλουν δηλαδή π.χ. αυτά τα συγκεκριμένα προγράμματα σπουδών, για να εξηγήσουν, να προετοιμάσουν και να παγιώσουν αυτή την πορεία για το μέλλον του τόπου μας, και υπάρχουν και οι άλλες οι δυνάμεις, ποιες; οι δάσκαλοι, οι μαθητές, οι γονείς, που αντικειμενικά από τη φύση τους είναι προοδευτικοί φορείς, ό,τι και να πιστεύουν και ό,τι και να ψηφίζουν. Το εκπαιδευτικό σύστημα της συντήρησης, ήθελε να προετοιμάζει υπηκόους,

ανθρωπομηχανές για να μεγιστοποιούν τα κέρδη των μονοπωλίων, για να στηρίζουν και να αναπαράγουν την εξάρτηση της πατρίδας μας. Οι ζωντανοί φορείς όμως της παιδείας άρθρωσαν τον δικό τους προοδευτικό λόγο και στήσαν κινήματα εκδημοκρατισμού κι εκσυγχρονισμού της παιδείας μας. Γι' αυτό και η ΟΛΜΕ, η ΔΟΕ, η ΟΛΤΕΕ και άλλοι φορείς, γι' αυτό η ΕΦΕΕ κι η ΕΣΕΕ, γι' αυτό οι δάσκαλοι οι Πανεπιστημιακοί, γι' αυτό τα καινούργια όργανα που εκλέχθηκαν, με βάση τον καινούργιο νόμο πλαίσιο για τα Α.Ε.Ι., θα βοηθήσουν την αλλαγή της αντίληψης για το τι σημαίνει κοινωνική πρόοδος, την αλλαγή της αντίληψης για το τι σημαίνει ανάπτυξη και πως οι καινούργιοι δάσκαλοι, της δημοτικής εκπαίδευσης, οι δάσκαλοι που θα προέρχονται από τα παιδαγωγικά τμήματα πανεπιστημιακού επιπέδου, (που θα είναι πραγματικότητα, παρά τις πολλές δυσκολίες από τον μεθεπόμενο χρόνο), θα μπορούν πια να κάνουν, τη θεωρία πράξη, να πάρουν δηλαδή στα χέρια τους τον αγώνα για την αναβάθμιση της ποιότητας σπουδών, για να γίνει η Παιδεία μας θεμέλιο της κοινωνικής πρόοδου και της ολοκληρωμένης ανάπτυξης της πατρίδας μας. Είμαστε πια αντικειμενικά σε καινούργιες συνθήκες. Οι συνθήκες αυτές επιβάλλουν: Προκειμένου να μετασχηματίσουμε την πραγματικότητα, πρέπει πρώτα σωστά να την απογράψουμε, και να την αξιολογήσουμε. Εκεί λοιπόν είναι η μικρή μου διαφωνία, με την εκπρόσωπο της ΑΣΓΜΕ που εκφράζει μια ευρύτερη λογική κοινωνικών δυνάμεων που ενώ αντικειμενικά είναι και δηλώνουν συμμαχητές, ούτε ένα λεπτό δεν σταμάτησαν στην πράξη ν' αντιπολιτεύονται. Εάν στην πράξη, φιλικά και συναγωνιστικά καθίσουμε να δούμε αναλυτικά, το τι πραγματικά κληρονόμησαν, όχι το ΠΑΣΟΚ, ή η Κυβέρνηση, αλλά όλες οι προοδευτικές δυνάμεις, του τόπου, στον ευαίσθητο χώρο του ιδεολογικού μηχανισμού της παιδείας, τότε, στο βαθμό που έχουμε, όχι στα λόγια μόνο, τη θέληση να βοηθήσουμε για την διαρθρωτική Αλλαγή της Παιδείας, για να γίνει ο δάσκαλος μοχλός κοινωνικής πρόοδου και Ανάπτυξης, θα βλέπαμε ότι η αλλαγή, δεν είναι καθόλου εύκολο πράγμα, και δεν γίνεται, ούτε με ένα ωραίο σύνθημα, ούτε με μια ωραία διαδήλωση κι ένα ωραίο πανό. Γίνεται μόνο, με πάρα πολύ συνειδητή δουλειά, με πάρα πολύ προσεχτική δουλειά, και με το χτίσιμο σχέσεων συνεργασίας, αλληλοσεβασμού, και αλληλοεμπιστοσύνης, ανάμεσα σ' όλους τους φορείς της Παιδείας μας, σ' όλες τις κοινωνικές δυνάμεις της Αλλαγής, γιατί η Παιδεία για μας είναι Εθνική Λαϊκή Υπόθεση και μπορεί ν' ανθίσει μόνο στο γόνιμο έδαφος της Εθνικής Λαϊκής Ενότητας.

Δεν αμφισβητώ κανενός την καλή θέληση. Το ίδιο πράγμα κατά τη γνώμη μου, θάπρεπε να κάνουν και οι άλλοι φορείς, για τις δυνάμεις που σήμερα έχουν αναλάβει, προερχόμενες από το λαϊκό και το πανεπιστημιακό κίνημα, να συμβάλουν, για λίγο καιρό, από κάποιες υπεύθυνες θέσεις στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτικής της Αλλαγής στην Παιδεία.

Η καινούργια αντίληψη βέβαια, η αντίληψη της Δημοκρατικής Παιδείας για την κοινωνική πρόοδο και για την ανάπτυξη, θέλει τον πολίτη, όχι θεατή και χειροκροτητή, κάποιας εξουσίας, της οποιαδήποτε εξουσίας, θέλει τον πολίτη, ενεργό συμμετόχο και πρωταγωνιστή στις εξελίξεις. Ο ενεργός πολίτης, ο συμμετόχος και ο πρωταγωνιστής στις εξελίξεις, μέχρι τον Οκτώβρη του '81, ήταν αντικειμενικά διαμορφωμένος, στην κατεύθυνση της αντίθεση, προς μιας αυταρχικής εξουσίας. Σας το λεω υπεύθυνα, γιατί πάλεψα κι εγώ μαζί σας μέσα απ' το Μέτωπο Παιδείας, κι ο λόγος μας, ως ένα χρονικό διάστημα, πρέπει να το παραδεχθούμε, ήταν αντίλογος, ήταν αντίθεση, ήταν αντιδικία, δεν ήταν η δημιουργική πρόταση και συνεισφορά. Δεν κάνουμε αυτοκριτική. Ήταν η φυσιολογική εξέλιξη της κοινωνικής πάλης, γιατί απέναντι είχαμε τον ταξικό εχθρό, τις δυνάμεις του κατεστημένου και της εξάρτησης που ήθελαν να έχουν πραγματικά υποβαθμισμένη την παιδεία, ήθελαν να έχουν πραγματικά υποβαθμισμένους τους δασκάλους, ήθελαν να έχουν στα Πανεπιστήμια μας, τη φεουδαρχική δομή της πάλαι ποτέ «έδρας», ήθελαν, και σας το λεω και τώρα, τις τεράστιες αμοιβές των συγγραμμάτων και την σε βάρος των συμφερόντων του λαού εξαργύρωση της «αυθεντίας» των «τακτικών» καθηγητών στην Υγεία, τη Δικαιοσύνη, την Ανάπτυξη. Αλλά την κατάσταση αυτή τη σταματήσαμε. Σιγά σιγά αλλά σταθερά, προχωρούμε με συνέπεια προς τα μπροστά. Δε γίνεται αλλιώς. Και όπως είπε πολύ σωστά, ο συνάδελφος ο κύριος Φράγκος, η νομοθέτηση της Αλλαγής, είναι το πρώτο βήμα. Και από κει έρχεται το λαϊκό κίνημα, ώριμο, υπεύθυνο και δημιουργικό και διευρύνει, και βαθαινει και ουσιαστικοποιεί, και κάνει ανυποχώρητες τις αλλαγές. Πως όμως; Με τη δουλειά του, με τη συμμετοχή του και με την ευθύνη του, και όχι με μια κριτική μίζερη και καθημερινή, που εκφυλλίζει τους συμμαχητές σε θεατές και που στερεί την Αλλαγή απ' τη γόνιμη συμβολή τους.

Όλα αυτά βέβαια, αυτονόητα, δεν θάθελα να πάνε στη συνάδελφο που μίλησε γρηγορότερα. Αυτά πάνε, μιλάω συνολικά, για την κριτική που γίνεται, σε όλη την πορεία της αλλαγής, για το αν είναι γρήγορη, αν είναι αργή, αν είναι πραγματική ή μη πραγματική, και για το αν πραγματικά, βάζει τα

θεμέλια για την αληθινή αλλαγή που έχει ανάγκη ο τόπος μας και ο λαός μας. Για την κριτική που γίνεται για να γίνεται κι όχι για να ωφελεί, και που χρειάζεται κάποτε μια καθαρή απάντηση.

Εμείς λοιπόν, που δεν βγήκαμε απ' τα σαλόνια της άρχουσας τάξης, εμείς που πολεμήσαμε στο μαθητικό κίνημα, στο φοιτητικό κίνημα και πανεπιστημιακό ύστερα κίνημα, παρέα με τους δασκάλους, που είναι τώρα δίπλα μας, παράλληλα με την ΟΛΜΕ, παράλληλα, με τους προοδευτικούς τους λίγους, Πανεπιστημιακούς δασκάλους, που ήταν έτοιμοι, να απεμπολήσουν στο όνομα της κοινωνικής προόδου και της ανάπτυξης της πατρίδας μας, τα πολλά προνόμια που είχε γι' αυτούς η παλιά δομή των Α.Ε.Ι., εμείς όλοι, που παλέψαμε από κει, δίνουμε το χέρι, σε όλους όσους θέλουν να βοηθήσουν την Αλλαγή. Εμείς στην Αλλαγή, έχουμε σύμμαχο, κάθε προοδευτικό πολίτη και φορέα και κάθε προοδευτική πολιτική δύναμη. Αρκεί μόνο να καταλάβει, ότι η Αλλαγή κι ειδικότερα η Αλλαγή στην Παιδεία, συνεπάγεται πια ανάληψη ευθυνών, συστηματική κι ενωτική δουλειά. Δεν εξαντλείται πια σε διεκδικητικούς μόνο αγώνες. Χρειάζεται συστράτευση, φαντασία, δημιουργικότητα και συγκεκριμένη πράξη.

Αν θέλουμε πραγματικά, να χτίσουμε ένα σχολείο, που να απελευθερώνει συνειδήσεις, και να μεταλλάσσει συνειδήσεις, στην κατεύθυνση της κοινωνικής προόδου, που θέλει το λαό, πρωταγωνιστή και συμμετοχο στις αποφάσεις, για ένα καλύτερο μέλλον του τόπου και του λαού μας, τότε θα πρέπει πραγματικά, όλοι να βοηθήσουμε, για να γίνουν τα καινούργια προγράμματα σπουδών, να γίνει η σωστή ιεράρχηση προτεραιοτήτων στις ανάγκες της υλικοτεχνικής υποδομής, να γίνει η απαραίτητη δουλειά, η οποία αυτονόητα, δεν μπορεί πια να τελειώνει μ' ένα ψήφισμα, ή με έναν πάρα πολύ δυναμικό λόγο ενάντια στην «αντίδραση», ο οποίος να σύρει και πολλά χειροκροτήματα.

Σας τα λεω αυτά, επειδή η ζωή κυλάει, επειδή είμαστε μέσα στη ζωή. Κι επειδή πιστεύω ότι πρέπει να λέμε, όλοι όσοι παλεύουμε για την Αλλαγή και θέλουμε το δάσκαλο μοχλό της κοινωνικής προόδου και της ολοκληρωμένης ανάπτυξης, όχι ότι «συλλήβδην πάμε κόντρα σε μια πολιτική αντίληψη, ή σε μια πολιτική», αλλά βλέπουμε με νηφαλιότητα και καθαρό μυαλό, ότι σ' εκείνο το πράγμα, π.χ. συμφωνούμε 100% και δίνουμε όλοι μαζί όλη μας τη δύναμη, ενώ σε κάποιο άλλο διαφωνούμε, δημοκρατία έχουμε, δικαιολογημένο είναι, επιβεβλημένο είναι, και σ' αυτό το πράγμα μόνο αρθρώνουμε εποικοδομητικά τη διαφωνία μας και στήνουμε και τα κινήματα. Γιατί πραγματικά σ' ένα τέτοιο τίμιο πολιτικό παιχνίδι, τα κινήματα στηρίζουν την αλλαγή, όσο και αν νομίζουν μηχανιστικά αυτοί που τα στήνουν μερικές φορές, ότι απλώς είναι χρήσιμα για την «είσπραξη» φανερά υπαρκτών δυσαρεσκειών.

Η Αλλαγή πρέπει να περάσει, όπως σας είπα γρηγορότερα, μέσα από την αντίληψη που έχουμε για την κοινωνική πρόοδο και για την ανάπτυξη που ενώνει το Έθνος και το Λαό, και ας βγει κάποιος να πει ότι έχει διαφορετική αντίληψη και να το τεκμηριώσει. Θέλουμε συγκεκριμένα μια εθνικά ανεξάρτητη, σύμμετρη ανάπτυξη. Μια τέτοια ανάπτυξη, που να έχει τον πολίτη, ενεργό συμμετοχο, θεμέλιο και πρωταγωνιστή. Κι ένας τέτοιος πολίτης μπορεί να βγει μόνο από ένα προοδευτικό σχολείο κι από προοδευτικούς δασκάλους. Εάν υπάρχει μια πολιτική δύναμη, η οποία να θεωρείται προοδευτική και δημοκρατική και νάχει διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης στο μυαλό της, μπορεί να το πει. Πιστεύω όμως, διαβάζοντας τα κιτάπια, όλων των πολιτικών δυνάμεων, και όλων των κινήματων, ότι σ' αυτό το πράγμα υπάρχει απόλυτη σύμπτωση απόψεων. Αφού λοιπόν συμφωνούμε όλοι, σ' αυτό τουλάχιστον το πεδίο, γιατί δεν ενώνουμε τις προσπάθειες μας για να κάνουμε το σχολείο εργαλείο κοινωνικής προόδου κι ανάπτυξης;

Οι ρυθμοί της αλλαγής, οι ρυθμοί της προόδου, οι ρυθμοί της υλοποίησης αυτής της αλλαγής, όπως σας είπα, για κάποιον που θέλει να χρησιμοποιήσει την επιστημονική μεθοδολογία που άλλοι τη λένε Μαρξιστική μεθοδολογία, δεν μπορούν να επιταχύνονται επειδή κάποιος φωνάζει, πιο πολύ, ή πιο δυνατά.

Και ένα σύνθημα, π.χ. λεφτά για την παιδεία, και όχι για το ΝΑΤΟ, εξακολουθεί να είναι μόνο σύνθημα, εάν δεν τεκμηριώνεται, από μια πολιτική πρακτική πρωτοβουλία, αλλαγής των όρων παραγωγής και των παραγωγικών σχέσεων. Εδώ και πάλι θα αναφερθώ στο συνάδελφο κ.Φράγκο, ο οποίος σε πολλά σημεία, στα περισσότερα, με κάλυψε ιδεολογικά. Είπε, ότι το σχολείο, πρέπει να στήσει, για την Αλλαγή, νέες παραγωγικές σχέσεις και νέες αντιλήψεις και μέσα στο ίδιο το σχολείο. Για να μπορέσει να γίνει ένας συνεταιρισμός, για να μπορέσει να γίνει μια ομαδική καλλιέργεια, για να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τους μύθους του παρελθόντος, για την ατομική ιδιοκτησία. Αν δεν ξεκινήσει μια συστηματική δουλειά, μεσ' το σχολείο, που θα πάρει 10 και 20 χρόνια, δεν πρόκειται να κάνουμε ούτε ένα βήμα μπροστά. Γιατί; Γιατί θάχουμε τα πισωγυρίσματα, που έχουν χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού, νάρχονται σήμερα, 60 χρόνια μετά την Οκτωβριανή

επανάσταση, να δίνουν μικρούς κλήρους ατομικής ιδιοκτησίας στους αγρότες, γιατί θεωρούν, ότι αυξάνεται η παραγωγικότητα, σε όρους ατομικής ιδιοκτησίας.

Αυτά τα πράγματα, εμείς τα διαβάσαμε, πήγαμε σ' αυτές τις χώρες, πριν φτάσουμε στην κυβέρνηση, συζητήσαμε με συντρόφους μας εκεί, την πορεία της αλλαγής, και διδαχθήκαμε από την πείρα τους. Γι' αυτό θέλουμε το σχολείο μας, δημοκρατικά και πλουραλιστικά, να δώσει στους νέους μας να καταλάβουν ότι το συλλογικό, το συμμετοχικό, το κοινωνικό, το δημόσιο, πλεονεκτούν του ατομικού και ιδιωτικού, και ότι καταχτιέται αυτό στη λαϊκή συνείδηση μόνο όταν είναι αντικειμενικά καλύτερο, πειστικά ικανοποιητικότερο και πραγματικά αποδοτικότερο και παραγωγικότερο για την πατρίδα μας και το λαό μας. Κι όχι όταν επιβληθεί απ' τα πάνω.

Έλα όμως, που μερικοί εδώ, δεν μπορούν να καταλάβουν, ότι άλλο το σύνθημα και άλλο η πράξη. Και ότι είναι καιρός τώρα, να στηρίξουμε όλοι την συγκεκριμένη πράξη, ενωτικά κι αποτελεσματικά.

Ποιο είναι το ζουμί από αυτά που είπα, νομίζω ότι με την επίμονη επαναληπτικότητα μου το έκανα φανερό. Και θέλω να σταματήσω εδώ, για να κάνουμε ελεύθερη, ανοιχτή και ζωντανή συζήτηση, γιατί κατάλαβα σε μια στιγμή, ότι η εκπρόσωπος της ΑΣΓΜΕ, αισθάνθηκε ότι αναφέρθηκα, όχι θετικά στο φορέα της. Ξανά τονίζω, ότι πήρα αφορμή απ' την τοποθέτηση της, για να διαρθρώσω όσα ήθελα να πω με ζωντανότερο, αμεσότερο και θετικότερο για το ίδιο το θέμα τρόπο, και για να παρακινήσω ένα γόνιμο διάλογο που ν' αποδώσει περισσότερο, από μια προσεγμένη κι ουδέτερη «ιδρυματική» εισήγηση. Γιατί πιστεύω, ότι η υπόθεση της Αλλαγής είναι υπόθεση συμμετοχική, κι ότι ο καινούργιος δάσκαλος, ο οποίος θα βγει από δω και πέρα, με τη συμβολή όλων μας, θάχει μεγάλο μεράδι της ευθύνης για την κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη της πατρίδας μας.

Σας ευχαριστώ κι είμαι στη διάθεση σας.

Συζήτηση

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι σημαίνει ανάληψη των ευθυνών των φορέων. Και τι σημαίνει πραγματικά, συμμετοχική δημοκρατία και αυτοδιαχείριση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εάν η ΔΟΕ, συνάδελφοι, και αν η ΟΛΜΕ, και αν η Ένωση Ελλήνων Φυσικών, και η Ένωση Ελλήνων Χημικών, ο Σύλλογος των Γεωλόγων, οι μαζικοί φορείς, προετοιμάσουν, μέσα από τις δικές τους συλλογικές επιστημονικές διαδικασίες, και με βάση την επιστημονική μεθοδολογία, νέα βιβλία και τα προτείνουν στην Κυβέρνηση, αντί να τρέχει το Υπουργείο και να ζητάει σε μερικές περιπτώσεις, από το ελεύθερο εμπόριο, ή να αναπαράγει κάποια παλιά βιβλία, ή ακόμη να προσπαθεί ασθμαίνοντας, να διορθώσει βιβλία, τότε πραγματικά θα μπορέσει να γίνει, η πραγματική και η πιο γρήγορη αλλαγή. Και αυτή θα είναι η Αλλαγή που γίνεται, με τη συμμετοχή του λαού και των φορέων και συνεπώς θα έχει μεγαλύτερη αξία. Συγκεκριμένα και καθαρά. Θεωρώ ότι η Ένωση Ελλήνων Φυσικών, ή η Ένωση Ελλήνων Χημικών, για να μιλήσω για χώρους που είναι στη Μέση Εκπαίδευση, η Διδακταλική Ομοσπονδία, με πολλές ομάδες δουλειάς μέσα από τις οποίες θα μπορούσαν να δουλέψουν πολλοί άξιοι δάσκαλοι, θα μπορούσαν να προετοιμάσουν ουσιαστική και υψηλής ποιότητας δουλειά στον τομέα των βιβλίων. Σας θυμίζω, ότι το συγγραφικό δικαίωμα, είναι απολύτως ελεύθερο, κι η συγγραφή είναι δημιουργία πνευματική, και γίνεται έτσι κι αλλιώς, και δεν μπορεί ή δεν πρέπει να γίνεται μόνο με παραγγελία. Γιατί δεν θα χρειαζόταν να παραγγείλει το Υπουργείο στον τάδε να γράψει ένα βιβλίο για την ιστορία, εάν μπορούσε η ΔΟΕ, να αναπτύξει το κλίμα εκείνο, για να ανθίσουν πρωτοβουλίες και να υπάρξουν 5 βιβλία για τη σύγχρονη ιστορία. Τότε με συμμετοχικές, αντικειμενικές κι αξιοκρατικές διαδικασίες, θα μπορούσαμε να διαλέξουμε το καλλίτερο και να το τυπώσουμε αμέσως. Τότε σας διαβεβαιώνω εδώ, ως εκπρόσωπος του Υπουργείου, ότι θάτρεχε ταχύτερα η Αλλαγή, με την υπεύθυνη κι ουσιαστική συμπαράταξη των εκπαιδευτικών φορέων.

Αυτό σημαίνει γενικότερα, ότι θα πρέπει πραγματικά, να πάρουν στα χέρια τους, σχετικές κι ευρύτερες πρωτοβουλίες, δάσκαλοι και γονείς.

Αν λοιπόν, τολμώ μια πρόταση (μπορεί να κάνω και λάθος), ξεκίναγε η Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονιών Μαθητών Ελλάδας π.χ. να κάνει ένα διαγωνισμό, με βραβεία 500.000 δρχ. (στα οποία θα μπορούσαμε και μεις να συμβάλλουμε, ως Κυβέρνηση), για τη συγγραφή κάποιων βιβλίων, ή για ένα καλύτερο βιβλίο, σε κείνη την περιοχή, που πρώτα απ' όλους εσείς οι δάσκαλοι διαπιστώνετε και τεκμηριώνετε ότι δεν έχουμε καλό βιβλίο, τότε πραγματικά, θα μπορούσαμε να έχουμε πιο γρήγορα αποτελέσματα.

Μήπως όμως σας προτείνω θεωρίες και εξωπραγματικές διαδικασίες, συμμετοχής και συμβολής στην Αλλαγή; Όχι βέβαια. Σας λεω κάτι που το κάναμε πράξη, στην εκπαιδευτική τηλεόραση, αφού

συνεννοηθήκαμε με τα συνδικάτα, και τις Ενώσεις των δημιουργών. Κάναμε ως πρώτο βήμα διαγωνισμό, με πέντε πρώτα βραβεία του 1.000.000 το καθ' ένα, για προγράμματα Ελληνικά εκπαιδευτικής τηλεόρασης, και με 12 δεύτερα βραβεία εξαγοράς των σεναρίων. Προσπαθούμε να αναπτύξουμε την ελεύθερη δημιουργία, και να βραβεύουμε με ανοιχτές και διάφανες συμμετοχικές διαδικασίες. Η Επιτροπή η οποία θα βραβεύσει τα σενάρια, δεν είναι κάποιος διορισμένος απ' το κόμμα που βρίσκεται στην εξουσία, είναι εκπρόσωποι των φορέων, των δημιουργών και Πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, και το δείγμα γραφής μας είναι καθαρό κι αξιόπιστο και θα συνεχισθεί και θα διευρύνεται συνεχώς.

Συνάδελφε δάσκαλε, ήταν πολύ γόνιμη η συμβολή σου. Εμείς απ' τη μεριά του Υπουργείου Παιδείας, είμαστε ανοιχτοί, να στηρίξουμε τέτοιες πρωτοβουλίες, όπου όμως οι ίδιοι οι φορείς των εργαζομένων, που νομιμοποιούνται πολύ περισσότερο, από οποιοδήποτε άλλον να ξεκινήσουν και να κάνουν μια πρώτη δουλειά, πάρουν τις ευθύνες τους.

Γιατί αυτό; Θα σας πω ένα παράδειγμα. Έχουμε το θάρρος, Έχουμε δημοκρατία. Κάνουμε αυτοκριτική. Φέτος έπρεπε να βάλουμε τα μαθήματα της οικονομίας και της κοινωνιολογίας στη Μέση Εκπαίδευση. Το χειροκροτήσανε όλες οι προοδευτικές δυνάμεις. Δεν μπορέσαμε όμως να φτιάξουμε τα κατάλληλα βιβλία, δεν γινόταν, δεν έφτανε ο χρόνος. Οι φίλοι μας της Κύπρου, μας δώσαν τα δικά τους. Δεν συμφωνούμε σε πολλά σημεία. Έχουμε διαφορές. Ξεκινήσαμε όμως παράλληλα και τις διαδικασίες για τα καινούργια βιβλία, και βάλαμε πανεπιστημιακούς δασκάλους τους πιο άξιους και κοινά αποδεκτούς, που θα μπορούσαν να γίνουν. Και του χρόνου θάχουμε καλύτερα βιβλία.

Παρ' όλα αυτά όμως, από κάποιες «φίλιες» δυνάμεις, έγινε κριτική και για τα βιβλία της Κύπρου (που ήταν τα καλύτερα δυνατά, έτοιμα, στοιχειώδη βοηθήματα για τους μαθητές), αλλά και την καθυστέρηση της έκδοσης των «άριστων» βιβλίων που κατά τη γνώμη τους όφειλαν να είναι έτοιμα «αφ' εαυτών».

Υποστηρίζω λοιπόν, ότι χρειάζεται μια αλλαγή στη δική μας αντίληψη για την ανάπτυξη και για τη δική μας συμμετοχή, την κοινωνική συμμετοχή και για την πρόοδο, και αυτό σημαίνει πραγματικά, ότι αν εμείς οι ίδιοι αποδειξουμε, (και το αποδεικνύουμε καθημερινά) την αξιοπιστία μας, τότε και οι άλλοι, οι φορείς των εργαζομένων, οι κοινωνικοί φορείς θα πρέπει να βοηθήσουν ακόμη πιο δυνατά, στην υπόθεση της Αλλαγής στην Παιδεία μας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Γιατί δεν ξεκίνησε η αλλαγή στην παιδεία απ' τη στοιχειώδη και μέση εκπαίδευση; Τι είναι το ΚΕΜΕ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ένα ωραίο πράγμα που υπάρχει μετά τις 18 Οκτωβρίου του '81, είναι ότι δεν κρύβεται κανένας πίσω από το δάκτυλο του, γιατί δεν είναι επαγγελματίας πολιτικός. Είναι μέλος του κοινωνικού συνόλου, είναι ενεργός πολίτης, που έχει αναλάβει για κάποιο διάστημα κάποιες συγκεκριμένες ευθύνες. Έχετε δίκιο, σ' αυτό που λετε, αλλά ελάτε όμως να δούμε τι πρόκειται να γίνει. Το είδατε φοβάμαι στατικά το θέμα, δεν το είδατε δυναμικά, παρ' όλο που ξέρετε ότι, έχει δρομολογηθεί η διαδικασία, και έχει αναγγελθεί, ότι μέσα σ' αυτόν τον χρόνο, θα προωθηθεί ο καινούργιος Νόμος, για τη Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στον οποίο μέσα θα δείτε, τι θα είναι το ΚΕΜΕ. Άρα λοιπόν, τότε πραγματικά θα διαπιστώσετε, ότι συμφωνούμε.

Μέσα σ' αυτή τη χρονιά, παίρνει λοιπόν τη σειρά του, το Σ.Ν. για τη Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, μετά απ' αυτό, που κι εσείς θα συμφωνείτε, που έπρεπε να κάνουμε πρώτα. Την βαθιά τομή με την ψήφιση του Νόμου Πλαίσιου για τα Α.Ε.Ι., για να μπορέσουμε μετά, συγκροτημένα να προχωρήσουμε προς τα κει. Πάντως θα ξέρετε, ότι ο καθένας από μας που πάλεψε στο λαϊκό κίνημα έχει μια αξιοπιστία. Αξιοπιστία την οποία την απόδειξε σε δύσκολες εποχές και αυτό το θυμούνται όλοι οι συναγωνιστές του, που ίσως σήμερα βρίσκονται σε διαφορετικά μετερίζια.

Θα ήθελα ακόμη με την ευκαιρία αυτή να κάνω ένα γενικότερο σχόλιο. Ένα πολύ θετικό πράγμα ενός ανυπόκριτου διαλόγου, είναι ο θετικός τρόπος με τον οποίο ανταποκρίθηκε πριν από λίγο στην τοποθέτησή της η κ. εκπρόσωπος της ΑΣΓΜΕ στην όντως αυστηρή κριτική που έκανα και που ελπίζω να τη δικαιολογεί γιατί ήταν φυσικό αποτέλεσμα της όντως αυστηρής κριτικής της όταν αυτή χαιρέτησε το Συνέδριο.

Το γεγονός όμως, ότι αμέσως αποδέχεται μια πρόταση, δείχνει καθαρό μυαλό και ανοιχτή καρδιά και εγώ το χαιρετίζω αυτή τη στιγμή, και λεω ότι πραγματικά απ' τη δική μας τη μεριά, είμαστε ανοιχτοί και προσωπικά κι εγώ είμαι ανοιχτός, ως Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου, να

κουβεντιάσουμε και καλώ την ΑΣΓΜΕ, να έχουμε μια σταθερή επαφή, στην οποία όμως και η ΑΣΓΜΕ πέρα από τις θετικές της προτάσεις, θα αναλαμβάνει και συγκεκριμένες ευθύνες, στήριξης της υπόθεσης της Αλλαγής.

Θεωρώ πολύ θετικό, τον τρόπο με τον οποίο αντέδρασαν οι γονείς.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι θα γίνει με την επιμόρφωση των παλιών δασκάλων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Σας ευχαριστούμε συνάδελφε. Και εδώ μου δίνεται η ευκαιρία να πω κάτι που δεν το είπα στην τοποθέτηση μου, ότι δηλαδή, ενώ απ' τον παρ' άλλο χρόνο θα ξεκινήσει η διαδικασία της δημιουργίας των νέων δασκάλων μέσα στα Πανεπιστήμια, δεν θα μπορούσαμε να αφήσουμε όπως υπάρχει σήμερα τη διαδικασία της επιμόρφωσης και της μετεκπαίδευσης των παλιών δασκάλων. Σχεδιάζουμε από τώρα, σε συνεργασία με τη ΔΟΕ εδώ και 4 με 5 μήνες το όλο Πρόγραμμα, και έχουμε ζητήσει συγκεκριμένες προτάσεις της (και θέλουμε εδώ και βοήθεια, και από τους γονείς, και από άλλους φορείς). Προσέξτε όμως το σημαντικό πρόβλημα που υπάρχει.

Πως θα ξεκινήσουμε τα σεμινάρια επιμόρφωσης των παλιών δασκάλων;

Έχουμε απογράψει αξιόπιστα, και έχουμε μελετήσει το πρόβλημα; θα ξεκινήσουμε με γεωγραφικά κριτήρια; Δίνοντας μια προτεραιότητα, στις υποβαθμισμένες εργατικές συνοικίες των αστικών κέντρων, και στα απομακρυσμένα χωριά; Θα δώσουμε μια προτεραιότητα ηλικιακή; Θα ξεκινήσουμε δηλαδή απ' αυτούς που είναι πάνω ή κάτω από τόσα χρόνια; Αυτούς που έχουνε κάποιο άλλο μετεκπαιδευτικό πτυχίο, θα τους αφήσουμε για μετά;

Αυτά τα πράγματα, δεν μπορεί να τα αποφασίσει η Κυβέρνηση και δεν θέλει να τα αποφασίσει η Κυβέρνηση. Θέλει συγκεκριμένη πρόταση από τους δασκάλους. Και θέλει να το ξέρουν αυτό από τώρα και οι γονείς, για να μη βγουν μεθαύριο και πούνε, ότι γιατί ξεκινάει το Πρόγραμμα Επιμόρφωσης από την Πέλλα, το Καστελόριζο και τα Χανιά, και δεν ξεκινάει από την Κέρκυρα, το Διδυμότειχο και το Σουφλί. Θέλω να πω, ότι από όπου και να ξεκινήσει, πάντα θα μπορεί να υπάρχει μια θεμική από κάποια σκοπιά κριτική, γιατί από κει και όχι από αλλού. Προκειμένου να μην αναλάβουμε εμείς, αυτήν την ευθύνη, που πραγματικά δεν μας πρέπει, να αποφασίσουμε δηλαδή εμείς από πού θα ξεκινήσουμε, ζητήσαμε από τη ΔΟΕ, να απογράψει το πώς είναι η διάρθρωση του σημερινού διδασκαλικού δυναμικού, ανά ηλικίες, και ανά χρονολογίες, που είχαμε καλύτερες ή χειρότερες σπουδές στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες (γιατί έχουμε και τέτοια πραγματικότητα στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες), ούτως ώστε να δώσουμε εκεί τις προτεραιότητες και εκείνους τους ρυθμούς στη μετεκπαίδευση των δασκάλων και έτσι ώστε όχι να μηδενίσουμε (γιατί δε μηδενίζονται τα προβλήματα), αλλά να ελαχιστοποιήσουμε τα προβλήματα της αντίρρησης που έχουν, όπως λετε, οι εκπαιδευτικοί που είναι, σαν εμάς, λίγο μεγαλύτερης ηλικίας.

Πραγματικά για τα βιβλία τα οποία γίνονται, θα ήθελα να πω τώρα, ότι έχουμε κάνει μερικά, πολύ σημαντικά βήματα. Και θάθελα να πω, γιατί πρέπει να είμαστε έντιμοι και γιατί η δημοκρατία χρειάζεται τιμότητα και όχι λασπολογία, ότι και μερικά από τα βιβλία που έκανε η Νέα Δημοκρατία πριν από το ΠΑΣΟΚ, ήτανε μια σημαντική ποιοτική αλλαγή σε σχέση με κάποια προηγούμενα βιβλία. Αυτό είναι μια πραγματικότητα που θα πρέπει να τη λέμε. Και πραγματικά μπορούμε να διαπαιδαγωγήσουμε τα παιδιά μας σωστά, όταν δεν κάνουμε αυτό που κάνει τώρα η πολιτική έκφραση της δεξιάς. Θα μου επιτρέψετε να το πω αυτό, γιατί έχω φοβερό παράπονο για τη Νέα Δημοκρατία και τα ήθη που επιβάλλει, στο πλαίσιο μιας πολιτικής φοβερής αντιπαράθεσης και αντί πάσης θυσίας κριτικής στην Κυβέρνηση. Από το '74 ως το '81, ούτε το ΠΑΣΟΚ, ούτε το ΚΚΕ, ούτε το Εσωτερικό, είτε ποτέ τη Νέα Δημοκρατία Φασιστική, ή Ναζιστική.

Τώρα τον τελευταίο καιρό, κάποιοι καθοδηγητές της νεολαίας της δεξιάς, σκόπιμα αγνοώντας ή παραβλέποντας, ότι τα κακά σπυριά των διδακτοριών, βγήκαν όλα από τους κόλπους της Δεξιάς, αποδίδουν στις άλλες Νεολαίες, ομοιότητες με «Ναζιστικά» Τάγματα Εργασίας, «Φασιστικές» προκλήσεις κλπ. Έχουν χάσει ίσως το νόημα οι λέξεις. Λεω λοιπόν, επειδή εμείς θέλουμε να καλλιεργήσουμε, όχι το διχασμό, αλλά την ενότητα του λαού, ότι δείχνουμε μια άλλη ποιότητα όταν αναγνωρίζουμε και ότι ελάχιστο έστω, καλό προήλθε, απ' τη δεξιά. Την ίδια στιγμή όμως λέμε, ότι εμείς έχουμε μια άλλη αντίληψη για την κοινωνία, και θα παλέψουμε ανυποχώρητα, δημοκρατικά και τίμια, για να αλλάξουμε αυτή την κοινωνία. Και στην Αλλαγή αυτής της κοινωνίας, τα βιβλία θα παίζουν πρωταρχικό ρόλο, αλλά όχι μόνο τα βιβλία. Ο τρόπος που ο δάσκαλος θα προσπαθήσει να αξιοποιήσει αυτά τα βιβλία στη διδακτική διαδικασία, όχι ως μια προκατασκευασμένη δόση γνώσης σε κάποιους παθητικούς αποδέκτες, αλλά με την ισότιμη δημιουργική σχέση του με τον μαθητή.

Ο δάσκαλος θα πρέπει να ασκεί στο διάλογο και στη δημοκρατία, ακόμα και μέσα από τα Μαθηματικά. Εάν η δημοκρατία δεν ασκείται μέσα σε κάθε κύτταρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας,

δεν είναι δημοκρατία. Αν αποθέσουμε τις ελπίδες μας, για τη δημοκρατική διαπαιδαγώγηση του πολίτη, μόνο στο βιβλίο της πολιτικής αγωγής, τότε χάσαμε.

Η Δημοκρατία, η έρευνα της αλήθειας, η πεμπτούσια της συμμετοχής, είναι κάτι που χτίζεται και στη Φυσική και στο Αναγνωστικό και στον τρόπο που μιλάει ο δάσκαλος μέσα στο μάθημα και στον τρόπο που μιλάει στο διάλειμμα, έτσι που να κερδίζει την ψυχή του μαθητή, και να βρει τι καλύτερο έχει ο μαθητής να δώσει στο κοινωνικό σύνολο και στην υπόθεση της προόδου της πατρίδας μας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποια είναι η θεωρία «πλησιάσματος» και ο αληθινός δρόμος για μια παιδεία που να στοχεύει στην πραγματική αλλαγή;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είναι πολύ ενδιαφέρουσα η ερώτηση και πραγματικά, θα πρέπει να τη δικαιολογεί ο Πρόεδρος που γίνεται σε μένα τώρα, και όχι ίσως σε κάποιον συνάδελφο, άλλο δάσκαλο, που θα μιλάει μόνο ως δάσκαλος.

Κατ' αρχήν δεν ανάφερα καμία θεωρία πλησιάσματος και ομολογώ ότι δεν γνωρίζω άλλωστε «θεωρία του πλησιάσματος». Είμαι πρόθυμος αν μου πει ο συνάδελφος μετά κάποια βιβλιογραφία να τη διαβάσω. Αυτό το οποίο πιστεύω, είναι το εξής. Ότι αν κάνει κάποιος, και τόχουν κάνει πολλοί στην Ελλάδα, μια μελέτη για την ταξική διάρθρωση του Ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, θα δει ότι πάνω από το 60% των Ελλήνων, είναι αυτοαπασχολούμενοι. Όταν λέμε αυτοαπασχολούμενοι, καταλαβαίνουμε αμέσως ότι δεν εννοούμε εργατική τάξη. Άρα δηλαδή από χέρι, είναι χαμένοι οι άλλοι δρόμοι. Όχι επειδή εμείς ευαγγελιζόμαστε τον τρίτο τον καλό. Όχι γιατί εμάς μας φώτισε κάποια θεία πνοή, αλλά γιατί πριν συμφωνήσουμε την ιδεολογία μας, καθίσαμε και μελετήσαμε τον τρόπο με τον οποίο αναπτύχθηκε η ελληνική κοινωνία στην περιφέρεια του καπιταλισμού. Πραγματικά καλώ όλους τους συναδέλφους, και πραγματικά στην επιστημονική έρευνα, τίποτα δεν είναι κρυφό και δεν μπορεί να έχει στεγανά: να ψάξουμε τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ελπίζω να μη αμφισβητούνται όλα, σήμερα τουλάχιστον, μπορώ να βοηθήσω το συνάδελφο κ.Δασκαλάκη, να επικοινωνήσει και να βρει τα ίδια τα στοιχεία και όχι τα συνοπτικά, να βρει τα πραγματικά στοιχεία, όπως μαζεύονται, και να δει για την απασχόληση στην Ελλάδα, πόσοι πραγματικά είναι βιομηχανικοί εργάτες. Θα δεχόμουνα πραγματικά να συζητήσω, αν στην Ελλάδα το 60% ήταν βιομηχανικοί εργάτες, ότι ο δρόμος που ακολουθήθηκε, για τον υπαρκτό σοσιαλισμό, θα ήταν ίσως ο πιο ενδεδειγμένος.

Αυτό δείχνει πιστεύω, ότι δεν έχω παρωπίδες. Μπορώ ελεύθερα να λεω ποιο είναι το καλλίτερο και ποιο είναι το χειρότερο, χρησιμοποιώντας την επιστημονική μεθοδολογία, που προϋποθέτει, για τη λήψη αποφάσεων την ανάλυση των συγκεκριμένων αντικειμενικών συνθηκών.

Λεω λοιπόν, ότι αυτά είναι θέματα ιδεολογίας. Γι' αυτό λοιπόν και στην Ελλάδα, δεν υπάρχει άλλος δρόμος απ' τον δημοκρατικό δρόμο. Και για να μην παίζουμε με λέξεις εντός ή εκτός εισαγωγικών, μπας και ο δρόμος αυτός είναι ο δρόμος ενός κόμματος: του ΠΑΣΟΚ; Σας λεω λοιπόν και σας καλώ να συμφωνήσετε ή τεκμηριωμένα να διαφωνήσετε, ότι ο δρόμος για την αλλαγή στην Ελλάδα, είναι ο δρόμος της συμμετοχής, η συμμετοχική δημοκρατία της κοινωνικοποίησης και της αυτοδιαχείρισης, που αναγορεύει τον πολίτη πρωταγωνιστή στις κοινωνικές εξελίξεις και όχι παθητικό θεατή και χειροκροτητή της έξω απ' αυτόν πολιτικής, κάποιων που είναι πάντα «ηγέτες» του, είτε αυτοί είναι μπλε, είτε αυτοί είναι πράσινοι, είτε αυτοί είναι κόκκινοι, είτε αυτοί είναι καφετί.

Οι νόμοι του ΠΑΣΟΚ, δεν έχουν πράσινη άρχουσα ιδεολογία. Ο Νόμος για το Πανεπιστήμιο π.χ. λει: Ελευθερία στο Πανεπιστήμιο, να ανθίσουν όλα τα λουλούδια, και μέσα απ' τον πλουραλιστικό επιστημονικό διάλογο, τη διδασκαλία και την έρευνα να συμβάλουμε όλοι μαζί ενωτικά και δημιουργικά και με πολλή δουλειά, στην κοινωνική πρόοδο και την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της Πατρίδας μας

Θα επιχειρήσω τώρα να απαντήσω και στη σειρά των ερωτήσεων του δεύτερου κύκλου ομιλητών.

Οφείλω να δηλώσω, ότι επειδή είναι για μένα μοναδική ευκαιρία, να βρεθώ μαζί σας, μπορώ να μείνω, όσο εσείς θέλετε, ή όσο αντέχετε. Θα ξεκινήσω από το τελευταίο ερώτημα, ποιος θα παίξει στο σοσιαλισμό τον πρώτο ρόλο. Εδώ είναι το βασικό ερώτημα. ΟΛΟΙ ΜΑΣ εδώ. Εμείς. Ο Λαός. Οι πρωτοπορίες θα παίξουν ένα θετικό ρόλο, γιατί θα δρουν καταλυτικά στο να μεταλλάξουν τις συνειδήσεις, θα βοηθάνε, δηλαδή στο συνδικαλιστικό κίνημα κλπ. Αλλά εάν είναι ένα συνδικαλιστικό κίνημα κορυφής, χωρίς βάση, αν ο λαός μιλάει μόνο μέσα από ένα Διοικητικό Συμβούλιο κάποιου φορέα του και από κάτω δεν υπάρχει τίποτα, μόνο μια σφραγίδα, δεν πρόκειται να γίνει Αλλαγή ποτέ. Το υπογράφω εδώ και παίρνω και την πολιτική ευθύνη.

Πρωταγωνιστής στις κοινωνικές εξελίξεις, το λεω για τριακοστή φορά σήμερα, δεν μπορεί παρά να είναι ο σωστά εκπαιδευμένος, ολόπλευρα πληροφορημένος συνειδητός και υπεύθυνος δημοκρατικός πολίτης, που θα είναι αποφασισμένος να πάρει στα χέρια τις τύχες του. Και εμείς εκεί θα φροντίσουμε να βοηθήσουμε. Πως θα βοηθήσουμε. Γυρίζω ανάποδα. Και διαλεκτικά επικοινωνώ με ότι λει ο καθένας σας. Χρειάζεται ένας νέος υπαλληλικός κώδικας λει κάποιος για να γίνει ιδεολογικός αγώνας. Πρώτα, πρώτα, να ξεκαθαρίσω κάτι, για να είμαστε σαφείς. Ιδεολογικός αγώνας, μέσα στα σχολεία, δεν σημαίνει να βγαίνει ο δάσκαλος και να προπαγανδίζει την αλλαγή που επαγγέλλεται ένα, το οποιοδήποτε κόμμα. Νάμαστε σαφείς και κατηγορηματικοί. Ο δάσκαλος μέσα στο σχολείο, ο προοδευτικός δάσκαλος, ο άξιος δάσκαλος, θα μιλάει για μια νέα κοινωνία, που θέλει το λαό, να παίρνει στα χέρια του τις τύχες του. Έτσι, που να μη αντιπαράκειται με το διπλανό του, που πιστεύει σε άλλο τρόπο, με τον οποίο θα φτάσουμε στην αλλαγή, για να είναι έτσι ενωμένοι. Διότι μέχρι σήμερα στο συνδικαλιστικό κίνημα π.χ. έχει αναπτυχθεί η λογική ότι επειδή διαφωνούμε στο ένα, ενώ συμφωνούμε στα 99, τα σπάμε για το ένα. Αυτό είναι συνέπεια κάποιων κυρίαρχων παλιών λογικών, που θεμελιώνονται με τη σειρά τους στο πως αναπτύχθηκαν οι προσωπικότητες μας, στα 161 χρόνια, που είμαστε συνέχεια ενάντια στην άρχουσα τάξη και ποτέ με την αλλαγή, μια που όλοι ξέρουμε ότι με ελάχιστα μικρά διαλείμματα δημοκρατίας, το σχολείο ήταν ο βασικός ιδεολογικός μηχανισμός της άρχουσας τάξης.

Υποστηρίζω λοιπόν, ότι η αλλαγή δεν θα γίνει με την αλλαγή του υπαλληλικού κώδικα. Ή θα γίνει και με την αλλαγή του υπαλληλικού κώδικα. Η αλλαγή θα γίνει με πολλή και συστηματική δουλειά. Εδώ θα σας πω, ένα πράγμα, το οποίο μπορεί κάποιους να ενοχλήσει και να πουν ότι «τώρα πήραν την καραμέλα της παραγωγής και της παραγωγικότητας, και εδώ δίνουν κίνητρα στους βιομηχάνους για να κάνουν επενδύσεις, χτυπάν τον εργαζόμενο λαό». Εδώ θα πούμε χωρίς περιστροφές την αλήθεια. Ότι εμείς πρέπει πρώτα πρώτα, να δουλέψουμε. Έστω ότι εμείς πιστεύουμε στην αλλαγή και κάποιος άλλος πιστεύουν στην «πραγματική» αλλαγή. Εμείς παλεύουμε για την πραγματική αλλαγή λέμε. Και αυτό προσπαθούμε.

Εάν πραγματικά δεν δουλέψουμε, ούτε εμείς που παλεύουμε για την αλλαγή, ούτε οι άλλοι που δουλεύουν για την «πραγματική» αλλαγή, και τα σχολεία μας από το πρωί ως το βράδυ κάθονται, και μεταφέρουμε την αργία του Πάσχα, επειδή πέφτει Κυριακή, όπως πολύ προσφυώς είπε κάποιος γελοιογράφος, στην Παρασκευή μετά του Θωμά, ε, τότε και πραγματικά θα κυριαρχούν, οι Γερμανοί, οι Αμερικάνοι και άλλοι, με τα προϊόντα τους, γιατί εμείς δεν θα μπορούμε να παράγουμε τίποτα. Το σχολείο κι ο δάσκαλος πρέπει να διαπαιδαγωγήσουν τα παιδιά, ότι η Αλλαγή, ένας καινούργιος τύπος κοινωνίας, με το λαό πρωταγωνιστή, συνεπάγεται και πολλή δουλειά.

Όταν λεμε τώρα, να αυξηθεί η παραγωγή και η παραγωγικότητα αρχίζει η κριτική. Όλα τα βάρη στο λαό λένε.

Είναι λάθος αυτό. Και έρχεται από ανθρώπους, που είναι καλοπροαίρετοι και συναγωνιστές μας. Αν δεν δουλέψουμε, δεν είναι δυνατόν να ζήσουμε ως Έθνος. Το είπε καλύτερα και πολλές φορές ο Πρωθυπουργός.

Εκεί λοιπόν, ο δάσκαλος μπορεί να κάνει τη σημαντικότερη δουλειά. Θέλω να σας πω κάτι, που ίσως δεν το είπα, με όση έμφαση επιθυμούσα να το πω. Η υπόθεση της κοινωνικής προόδου και της ανάπτυξης, δεν είναι υπόθεση κανενός άλλου, παρά του δάσκαλου, που έχει τα παιδιά, τα πρώτα χρόνια που βγαίνουν στην κοινωνία. Και ακόμα του γονιού, που θα παραδώσει στο δάσκαλο της προσχολικής αγωγής το παιδί του. Ότι καλύτερο υπάρχει για την Κοινωνική Αλλαγή.

Πως θα γίνει η Αλλαγή; Δεν θα γίνει με μηχανήματα η Αλλαγή. Δεν θα γίνει με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ούτε με ρομπότ. Η Αλλαγή θα γίνει με τον άνθρωπο και για τον άνθρωπο, με το Λαό και για το Λαό. Μη με παρανοήσετε. Όχι σοσιαλισμός με ανθρώπινο πρόσωπο, και φιλανθρωπίες και τέτοια. Με τον άνθρωπο το δυνατό, με τον άνθρωπο τον διαβασμένο, με τον άνθρωπο έτοιμο να μη σκύψει το κεφάλι, για να μην έχουμε ποτέ στη χώρα μας φασισμό, για να εμποδίσουμε τη δημοκρατία και για να αλλάξουμε την κοινωνία.

Για τα βιβλία. Κάνω μια πρόταση. Και θάθελα πολύ να τη χαρούν, και αν μπορούσαν να την αποδεχθούν και να γίνουν πρωτοπόροι οι γονείς.

Πρόταση όμως, που απευθύνεται σε δασκάλους και γονιούς. Σε ΔΟΕ και ΑΣΓΜΕ. Μήπως πρέπει τα βιβλία να τα στείλουμε στα σχολεία, με μια απώλεια μόνο 10 –20% το χρόνο. Να αναλαμβάνουν οι δάσκαλοι, να δίνουν τα βιβλία στους μαθητές, να φροντίσουν να τους πουν ότι αυτά τα βιβλία που θα πάρουν, επειδή είναι περιουσία ολόκληρου του εργαζόμενου Ελληνικού λαού, θα πρέπει να τα χρησιμοποιήσουν τα παιδιά και την επόμενη χρονιά, και με τα λεφτά που έτσι θα περισσεύουν (γιατί δεν κρύβουμε ποτέ, ότι έχουμε κληρονομήσει πολύ μεγάλες δυσκολίες οικονομικές), να

μπορούμε να βγάλουμε κι ένα άλλο βιβλίο. Ένα προοδευτικό και καλό βιβλίο, έτσι ακριβώς όπως είπαμε προηγούμενα.

Μήπως πρέπει να ξεκινήσουμε κάποιες τέτοιες διαδικασίες; Διαδικασίες συμμετοχής και ανάληψης ευθυνών; Αυτό δεν είναι φιλανθρωπία. Είναι πραγματικά ανάληψη πρωτοβουλίας και ευθύνης.

Αυτός είναι ένας τρόπος, με τον οποίον θα συμμετάσχουν οι γονείς, όπως ρώτησε ένας άλλος φίλος συνάδελφος στην αρχή. Πως θα πάρει μέρος ο λαός; Ο λαός μπορεί να κάνει το εξής. Και οι φορείς του. Να κάνουν συγκροτημένες προτάσεις. Οι οποίες συγκροτημένες προτάσεις όμως, να είναι προτάσεις, που να έχουν λίγο βασανιστεί. Εάν μας πει κάποιος να κάνουμε το κουπόνι σίτισης των φοιτητών 500 δραχμές, αντί για 100, θα του πούμε σ' ευχαριστούμε, αλλά αυτό δεν είναι πρόταση θετική, είναι πρόταση υπονομευτική. Διότι εσύ ο ίδιος κάποτε έλεγες, ότι η δεξιά ξεπούλησε τον τόπο, άφησε χάος οικονομικό το ξέρουμε πολύ καλά.

Δημιούργησε τέτοιες σχέσεις, για ξεπούλημα πραγματικά της πατρίδας μας στους ξένους. Και φτάνουμε στο σημείο, σήμερα να λέμε ότι θέλουμε πενταπλασιασμό. Δεν θέλουμε αύξηση 10% και 20%, επειδή τώρα έχουμε σοσιαλιστική κυβέρνηση, ριζοσπαστική κυβέρνηση, πρέπει να ζητήσουμε 500%.

Αν όμως, ο ίδιος φορέας καθίσει να σκεφτεί, θα βρει τον τρόπο να βοηθήσει, και θα σας πω έναν τρόπο που βοήθησε, ο λαός. Απ' άκρου σ' άκρο του Αιγαίου, των Ιονίων νήσων και της Θεσσαλίας, στήθηκαν κοινωφελή ιδρύματα στήριξης των νέων Πανεπιστημίων. Με λαϊκή πρωτοβουλία, χωρίς αποκλεισμούς. Όταν μας ρωτήσανε οι Νομάρχες, είπαμε πόσο θετικό θα ήταν να ενώνεται όλος ο λαός, δεξιοί, αριστεροί και κεντρώοι, για να στηρίζουν αυτό το κύτταρο, πραγματικά περιφερειακής ανάπτυξης, μόρφωσης και πολιτισμού, που θάναι το Πανεπιστήμιο. Πώς να το στηρίζουν, με τη φιλανθρωπία, όπως είπε κάποιος; Όχι με τη φιλανθρωπία, αλλά με το γεγονός ότι, υπάρχουν πόροι από χιλιάδες κληροδοτήματα, που διασπαθίζονται. Εάν λοιπόν μαζετούν όλα αυτά, τα χρήματα, ενοποιηθούν, εκλογικευτούν και συντονισθούν, μπορούν να δημιουργήσουν μία φοβερή δύναμη, και να στηρίζουν την παραπέρα και γρηγορότερη ανάπτυξη του Πανεπιστημίου.

Και το κράτος τι θα κάνει, δεν θα κάνει τίποτα; Όχι, το κράτος θα δώσει αυτό που του ανήκει. Στις δημόσιες επενδύσεις θα βάλει τα κονδύλια που μπορούν να πάνε εκεί. Αλλά όσο πιο γρήγορα στηριχθεί ένα καινούργιο Πανεπιστήμιο, τόσο πιο καλά θα είναι για τον τόπο και τον λαό. Και σας λεω μερικά συγκεκριμένα παραδείγματα. Ένα δισεκατομμύριο δραχμές μαζεύτηκε μόνο στη Λέσβο. Πριν δημιουργηθεί ακόμα το ίδρυμα αυτό. Ένα μεροκάματο αποφάσισαν να δώσουν όλοι οι ξενοδοχοϋπάλληλοι, σε όλα τα Ιόνια. Δεν τους το ζήτησε κανένας. Μόνοι τους σκέφτηκαν ότι το Πανεπιστήμιο θα ενώνει και θα δένει την ανάπτυξη του τόπου, με το λαό.

Σας προτείνω λοιπόν, να συνεργαστούμε στην κατεύθυνση του να περάσει μια νέα αντίληψη στα σχολεία μας, ενωτική, δημιουργική, με ανάληψη ευθύνης και πρωτοβουλίας, έτσι που πραγματικά δάσκαλοι, μαθητές και γονείς, να μπορέσουμε να βάλουμε ένα χεράκι, για να ξεκινήσει να κατοχυρωθεί και να βαθύνει η Κοινωνική Αλλαγή στον τόπο μας. Ο λαός είναι αυτός που μπορεί να στηρίξει την Αλλαγή στην πατρίδα μας.

Κι ένα τελικό σχόλιο. Σήμερα στη συζήτηση προβλήθηκαν δύο πολιτικές. Μία πολιτική θετικής ανταπόκρισης, και μια πολιτική δογματικής άρνησης. Εάν δεν καταλάβατε, παρά τις αφόρητες επαναλήψεις μου, ότι όσων ώρα μίλησα, απόκλεισα τη κομματική δουλειά στα σχολεία, αν δεν καταλάβατε ότι είπα, ότι μόνο με ελευθερία, δημοκρατία και πλουραλισμό, μπορεί να χτισθεί η κοινωνική πρόοδος κι η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της πατρίδας μας, αν δεν καταλάβατε ότι είπα, ότι ο δάσκαλος, δεξιός, αριστερός και κεντρώος, είναι απ' τη φύση της δουλειάς του αντικειμενικά προοδευτικός, τότε πραγματικά λυπάμαι. Πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία μας. Σας ευχαριστώ για την υπομονή σας.